

Galina Muntean
REFLECȚII ASUPRA PEDALIZĂRII ÎN ARTA INTERPRETATIVĂ
PIANISTICĂ

Importanța pedalizării în arta interpretativă a pianistului e foarte mare pentru că pedalizarea e un element considerabil în arta pianistică. Pedalizarea diversifică culoarea sonoră, o face mai voluminoasă, îmbogățește paleta sonoră cu diverse nuanțe și e foarte importantă la interpretarea muzicii romanticilor și impresioniștilor.

O mare importanță la pedalizare o are muzicalitatea însăși a interpretului, simțul stilistic și intuiția artistică.

Pedala însă trebuie folosită cu îndemânare, deoarece erorile comise la pedalizare sunt foarte neplăcute pentru auzul ascultătorului. Folosirea incorectă a pedalei aduce la confundarea armoniilor care nu au nimic comun între ele, acordurile ce trebuiau să fie unite rămân nelegate, pasajele sunt șterse (neclare), se pierd pauzele. „Este imposibil de a obține o pedalizare corectă și artistică, dacă se va conta numai pe gustul artistic. Trebuie înțelese și principiile care stau la baza acesteia.” - menționa A. Stoianov.

Măiestria pedalizării poate fi învățată, ea constă în posedarea mijloacelor: timpului apăsării și scoaterii pedalei, profunzimea diferită a apăsării pedalei. Pentru a dirija cât mai fin aceste mijloace, este necesară înțelegerea profundă a muzicii, cunoașterea bună a instrumentului, auz dezvoltat, deoarece pedala este condusă anume de auz.

Vom diviza două procedee de utilizare a pedalei:

- apăsarea pedalei simultan cu acordul sau cu sunetul;
- apăsarea pedalei după ce acordul a răsunat.

Primul procedeu (apăsarea pedalei simultan cu acordul sau cu sunetul) se întrebuințează atunci când acordurile sau sunetele nu trebuie să fie legate. Al doilea procedeu este pedala sincopată sau întârziată, care se întrebuințează la momentul legării a două acorduri sau sunete. Vom mai menționa pedala *armonică* utilizată pentru sonorizare, armonizare și reținere a sunetelor care nu pot fi legate cu degetele. Totodată, pedala dă posibilitate de a crea acorduri multifonice indiferent de distanța dintre sunete. Această pedală se aplică la pasajele acordice descompuse în cazul aranjării îndepărtate a basului.

Pedala *de legătura* se utilizează pentru unirea sunetelor care nu pot fi legate cu degetele, spre exemplu, în cazul salturilor. Pedala este necesară și pentru repetarea

legată a unuia și aceluiași sunet. Dacă pedala se utilizează pentru atenuarea și suplimentarea timbrului, pentru a da sunetului noi calități, atunci această pedală se numește *decorativă și de înnobilitare*, sau *timbral înnobilitată*. Pedala a fost întrebuințată multilateral de romantici. Pe larg s-a folosit de ea și Beethoven. Cum trebuie să fie executată muzica din epoca prebeethoveniană? Ne referim la creațiile scrise pentru clavecin, clavicord – instrumente la care lipsea pedala. Bineînțeles, în lucrările preclasice nu ne putem lipsi integral de pedală, deoarece interpretarea fără pedală, în special pentru auzul modern, sună prea uscat și artificial, în cazul de față pedala trebuie folosită minimal, strict în limitele admise. Această pedală se numește *limitată*.

În ceea ce privește utilizarea pedalei în creațiile lui Haydn, Mozart și Beethoven timpuriu, aici, de asemenea, trebuie să fim precauți. Doar pedala atenuază articularea *staccato* și lichidează demarcarea clară dintre *staccato* și *legato*, cu atât mai mult se șterg deosebiri fine dintre *un poco legato*, *non troppo legato*, *leggiero* și atunci când se schimbă articularea, pedala suferă caracterul muzicii, iată de ce aici este foarte important momentul interpretării digitale, simțirea claviaturii cu degetele, a interpretării fără utilizarea pedalei.

Degetele și pedala întotdeauna se găsesc în raporturi complicate. Interpretând o lucrare în stilul lui Haydn sau Mozart, pianistul nu trebuie să apese pedala prea adânc, aici este potrivită pedala *limitată*, căci ea cerc schimbare rapidă și scoatere precisă. În cazul unor pauze frecvente trebuie să se obțină un șir de schimbări consecutive ale pedalei. Dacă piesa se finalizează *în piano*, atunci mai întâi se ridică mâinile de pe claviatură, iar pe urmă, după un mic interval, -pedala. Dacă sunetul de pe claviatură însă se scoate fără pedală, atunci se produce o ruptură aspră. Când însă lucrarea se termină cu alt procedeu sau nuanță, se va folosi o altă pedalizare. Pauzele scurte pot fi bine interpretate aplicând scoaterea lină a sunetului pedalei.

Acordul luat cu pedala apăsată preventiv sună mai moale. Aceasta este o pedală *premergătoare*. Pedala *întârziată* are calitățile unei sonorități intensificate și prelungite. Această pedală este mai dinamică.

Foarte des pedala se folosește în cazul când este de dorit schimbarea calității sunetului; atribuirea unei sonorități ample, strălucite, unui *crescendo* intens care ajunge până la *rinforzando fortissimo*. De mare ajutor pedala servește în muzica polifonică pentru emiterea unui *legato* uniform în toate vocile.

Aducem câteva exemple concrete din creația marelui compozitor contemporan G.Sviridov, concret a romanțelor pe versurile lui Al.Pușkin. În romanța elegiacă *Роняет лес багряный свой убор* se expune un peisaj de toamnă noroasă, inspiră sentimentul

singurătății.În partițiile vocale și pentru pian e necesară respectarea unui legato ideal. În acest caz pianistul nu trebuie să folosească pedalizarea brutală, dar așa-numita pedalizare limitată cu schimbările rapide și excluderile punctate a pedalei.În partea mediană noi recomandăm așa-numita jumătate de pedală.

În romanța *Зимняя дорога*, au importanța gradațiile dinamice sonore: mp,pp,mf.În acest caz e necesar de folosit pedala timbrală.

Un exemplu opus acestor romanțe e romanța *Подъезжая под Ижоры*. În majoritate se interpretează fără pedală,dar în fragmentul final se poate utiliza pedala îmbogățită.

Am ajuns la concluzia că orice metodă trebuie să fie în concordanță cu trăsăturile stilistice ale muzicii nu numai a fiecărui compozitor, dar și a fiecărei compoziții. Nu ocazional, marele pianist și compozitor A.Rubinștein a numit pedala ”sufletul pianului”.

Note:

- 1.Гельман, Э. Педализация. Москва, 1954.
- 2.Голубковская, Н. Искусство педализации. Москва ; Ленинград, 1967.
- 3.Нейгауз, Г. Об искусстве фортепианной игры. Москва, 1982